

Uredništvo
in upravnništvo:
Koledvorske
ulice šte. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Sestopna potit-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravništvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld
60 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 188.

V Ljubljani v ponedeljek, 13. oktobra 1884.

Tečaj I.

Rezervni zaklad kranjske hranilnice.

(Iz pravnških krogov.)

V naslednjem podajemo dopis, kateri nam je došel od dobro poznatega pravnikarja; članek ta bode gotovo zanimljiv dodatek k hranilničnemu vprašanju:

Rezervni zaklad kranjske hranilnice je lastno hranilnično premoženje in ima služiti namenom, izraženim v § 20. hranilničnih pravil.

V § 13. opravilnega reda kranjske hranilnice je izrečno določeno, da kuratorji „čuvajo nad tem, da se pravila spolnjujejo“; ti imajo tedaj tudi dolžnost, na to paziti, da se rezervni zaklad ne porabi za druge namene, kakor za iste, kateri so po pravih dovoljeni.

Leta 1881 je hranilnični uradnik izneveril precej veliko svoto. Zadel ga je vsled tega usoda, katera čaka po naših zakonih vse zločince, in vrhu tega je nezvesti uradnik obsojen bil, da povrne kranjski hranilnici vso škodo, katera ji je vsled njegovega zločina nastala.

A mož nima ničesar, s čimer bi povrnil to škodo, in hranilnica je izgubila izneverjeno svoto.

To izgubo je potem društveno vodstvo najbrže pokrilo iz rezervnega zaklada in gosp. kuratorji so lahko z dobro vestjo spali, kajti vse to se je zgodilo praviloma po § 20., črka a, društvenih pravil.

Faktum pa je, da je društveno vodstvo na tak način to izgubo navalilo na rezervni zaklad in da je tistega denarja za toliko manj, kolikor je uradnik hranilnici izneveril.

Le jedino vprašanje preostane: Je li se sme vsaka škoda za izgubo smatrati, dokler se niso vsa sredstva porabila, da se postavnim potom pokrije škoda? In drugo vprašanje je: Ali se je to tudi zgodilo?

Med dolžnosti kuratorjev spada po § 13. št. 3 o. r., da štirikrat v letu skontrirajo vse hranilnične blagajnice in da vse knjige pregledajo; med dolžnosti ravnateljev pa spada po § 14, št. 2. o. r., da vsak teden skontrirajo

blagajnice in da se sploh prepričajo, kako se opravila izvršujejo.

S tistimi določbami je brez dvojbe gori imenovanim upraviteljem naložena nekaka odgovornost, ki je izražena v § 1301. obč. drž. zak. in ki jih sili, ako ugovarjajo, da so njene dolžnosti izpolnjevali, k dokazu po § 1298 obč. drž. zakona. Če se jim ne posreči ta dokaz, so gotovo potem tisti upravitelji zavezani, škodo povrniti, katera je provzročena bila vsled zanemarnosti onih dolžnostij, katere so vestno izpolniti se zavezali.

Mi ne vemo, če se je v danem slučaju tudi to postavno sredstvo porabilo, da se škoda pokrije, ne vemo, če se je disciplinarna preiskava vršila, tudi ne vemo, kako da mora biti disciplinarna komisija kranjske hranilnice sestavljena in po kakih načelih, le to vemo, da smo vsi vložniki jako interesirani, da rezervni zaklad nezmanjšan ohranjen ostane (§ 20, č. a društ. prav.) in da se bojimo za njegov obstanek, če se ne postopa, kakor smo gori omenjali.

Če se niso prigledni faktorji v danem slučaju k odgovornosti poklicali, če se je dotična zguba zares iz rezervnega zaklada brez pomisleka pokrila, kar, kakor smo rekli, ne vemo, tako se ni praviloma postopalo, ker se je rezervni zaklad za druge namene porabil in mi obžalujemo, da je rezervni zaklad v trenutku, ko je največ kuratorjev potreboval, nezastopan bil nasproti kuratorjem, „ki čuvajo nad tem, da se pravila spolnjujejo.“

Nam je vse jedno, naj je Peter, naj je Pavel ravnatelj ali kurator kranjske hranilnice, tudi nismo rekli, da se je pri hranilnici ravno tako zgodilo, kakor smo mi opisovali, — pa po sedanjih pravilih je vselej možno, da se kaj takega zgodi, osebno če se društvo na tak način konstituirajo, da direktorji ude in udje zopet direktorje sodijo in takozvani „ring“ vstvarijo.

S tem smo nedostatnost sedanjih pravil dokazali. Pa tudi po tistih mislimo, bi se dalo, v slučaju, kakeršnega smo gori omenili, rezervni zaklad varovati, da škode ne trpi.

Po hranilničnem regulativu in po pravih

„Si li slišal uže kedaj o vojaku Dolaču? kako se je vrgel med sovražnike, z lastnimi prsi pokrival svojega častnika, ki je padši dejal, od treh krogel prestreljen: „Spominajte se me, dobri moj častnik! Umiram, zadovoljen, da sem Vam rešil življenje.“ — Ali kaj o tistem grenadirju, ki se je dal od mnogo bajonetov rajši prebosti, kakor pa, da bi bil zapustil svojega stotnika, ki je dejal sovražnikom: „Ne boste ga dobili, dokler je kaj življenja v meni!“ — Veš li kaj o tistih osmerih možeh, ki so sovražniku iztrgali mrtvega svojega častnika le zato, da bi mu mogli izkazati zadnje časti, da bi ga mogli sami pokopati. — Koliko je še drugih vojakov hrabrih, bojevitih, a plemenitosrčnih, katerih imena se izgovarjajo s česčenjem. Kadar se o njih govori, vsakdo rad poslušajo, vsakdo jih rad ima, kakor bi bili še zdaj med nami. — Imaš kaj užigalic?“

Novak je gledal častnika ves čas zamaknen, odprtih ust; zdaj se zavé, potegne škrapico iz žepa, pa častniku pomoli, naj se iz nje posluži.

ima vlada vrhovno nadzorstvo. Brez dvojbe je in je tudi naravno, da je ona poklicana na to paziti, da ne bode rezervni zaklad odtegnen njegovemu zakonitemu poklicu.

V slučajih tedaj, ko bi rezervnemu zakladu nevarnost pretila od strani društvenega vodstva, bi vlada morala skrbeti, da se rezervnemu zakladu zastopnik postavi, ki bi pravice rezervnega zaklada nasproti društvenemu vodstvu branil. Ta zastopnik ali kurator ne bi smel biti v društveni zvezi, marveč po polnoma neodvisen.

Prepričani smo, da bode potem rezervni zaklad bolje varovan, kakor če ga zastopajo njegovi sedanji kuratorji osebno v slučajih, ko kolidirajo interesi kuratorjev z interesi rezervnega zaklada.

Poročilo deželnega odbora gledé pospeševanja ustanovitve obrtnih strokovnih šol za domačo industrijo.

(Konec.)

V tisti seji je slavni deželni zbor sklenil tudi to-le:

„Deželni odbor se pooblasti, da pod tem pogojem, ako pripomore kranjska trgovinska in obrtniška zbornica z doneskom od najmanj 300 gld., odpošlje v pozimskem semestru leta 1880/81 k specialnemu kurzu na tehnologičnem obrtnem muzeji na Dunaji za lesorezo, za pletenje košev, jerbavev itd. ter za vrbo-rejo, potem v keramično šolo v Znojmu po jednega spretnega in zmožnega stipendista z Kranjskega s podporo iz deželnega zaklada v znesku 400 gld., oziroma 300 gld. in s to zavezo, da po dokončanem kurzu najmanj skozi pet let v deželi na primerni način teoretično in praktično v dotičnih obrtnijah poučujeta.“

Na podlagi tega sklepa in ker je tedanji predsednik trgovinske in obrtniške zbornice, gosp. Aleksander Dreo, za eno stipendijo 300 gld. podaril, so se te tri stipendije razpisale, ter oni za lesorezo in za pletenje košev namenjeni tudi podelili. Ta dva stipendista obiskovala sta šole tehnologičnega obrtnega

„Ako človek na to misli“, nadaljuje višji, „ter ima le nekoliko srca, rad pozabi na one malostne neprijetnosti in neprijetne malosti, ki se najdejo v življenju vojakov. Treba je, da človek misli na vse te stvari, da se jih navadi in priuči, tudi ti se boš brzo z njimi seznanil, pa jih ne boš pozabil, kaj ne? Obdržal jih boš v glavi. Počasi, zlahkoma se ti bodo malenkosti in sitnosti priljubile in rad boš imel svoje orožje, svojo semanjico, svojo kuhavnico, te stopnice, to dvorišče, te zidove; in kadar boš zapuščal polk, kadar se boš poslavljaval od svojega stotnika, obsuli te bodo vsi drugi vojaki tovariši ter ti v roke segaje želeli „srečen pot“. Tesno ti bo pri srci odhajajočemu, kakor takrat, ko si šel z doma. Še na cesti se boš ozrl, pa še enkrat pogledal po oknih vojarne. Ako se ti ne bo preveč inako storilo, porečeš: „Zdravstvuj, druga moja domačija, kjer sem imel toliko prijateljev, preživel toliko lepih dni, tako hrepenel po svojih. Pozdravljena bodi borna moja posteljica; zdravo, dobri moj desetnik, zdravo, moj stotnik. . . . I, no, kaj ti pa je?“

Listek.

Novak.

(Zlatorodov.)

(Konec.)

„Potem pomni to, da v polku moraš govorjenje predrugačiti. Malo besedi, kratki odgovori, toda odprti in jasni in natančni, kakor bi bili odrezani. Govori s komur koli, reci: Je, ni, ni, je; in če nimaš nič povedati, tem bolje. Kadar pa stojiš v vrsti, stoj kakor sveča, molči kakor v cerkvi, bodi nepremakljiv kakor steber od litega železa. Ako nisi v službi, delaj, kar hočeš. Ako drugi ropotajo, ti tudi, ako drugi hrume, ti tudi, pa še bolj. Ni treba stati pa gledati, če ne, te bo žalost kovarila. Domotožnost le kar od sebe zapodi. Svoje tovariše pa rad imej; boš videl, da ti bodo prijatelji; to ti jaz povem. Pri nas vsega manjka, le src ne manjka.“

muzeja na Dunaji, toda, ker se do zdaj strokovne šole še niso ustanovile, se tudi nista, vsaj kolikor je deželni odboru znano, mogla v svojih strokah porabiti.

C. kr. deželna vlada je z dopisom dné 15. aprila l. 1880, št. 2787, deželnemu odboru naznanila, da se je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo z ukazom dné 4. aprila l. 1881, št. 25364, načelno pripravljeno izreklo, da hoče želji slavnega deželnega zbora na ta način vsreči, da bode jednemu njegovih uradnikov zaukazalo, da pri prvem poizvedovalnem in pregledovalnem popotovanju v planinskih deželah dela prve pripravljavne studije za ustanovitev in povzdigo obrtnijskega strokovnega pouka na Kranjskem. Ob enem bilo je deželni vladi naročeno, staviti posebne navete, po katerih krajih naj bi popotoval ta uradnik ter delal svoje studije. Deželni odbor zadostil je dotičnemu zahtevanju potem, ko je prej še prašal trgovinsko in obrtnijsko zbornico za njeno mnenje.

V seji dné 17. oktobra l. 1881 bilo je deželnemu odboru naročeno, da izreče visokemu c. kr. trgovinskemu ministerstvu za visoko darežljivost njegovo pri podpiranju čipkarske obrtnije v Idriji, kakor za nameravano odpošiljatev zvedenega uradnika na Kranjsko v ta namen, da prišče in pregleda najmenitnejše domače obrtnije na Kranjskem, najglobokejšo zahvalo deželnega zbora s prošnjo, da bi visokoisto za te za kranjsko deželo tako važne obrtnije tudi za naprej skrbelo ter jih podpiralo. Tudi je deželnega odbora naloga, da o prej omenjenem, od ministerstva zaukazanem popotovanju gledé obrtnijskega pouka, ki ga je na Kranjskem vpeljati, prihodnjemu deželnemu zboru poroča.

Deželni odbor pa temu naročilu ni mogel po vsem zadostiti, ker ni bilo večkrat omenjenega ministerskega uradnika na Kranjsko. Vzrok, da ni prišel, je prej ko ne ta, da je leta 1882 vse strokovne šole prevzelo c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje. Do l. 1882 bilo je pa nekaj strvkovnih šol v pravi vis. c. kr. trgovinskega ministerstva in tudi po razpustu leta 1872 vpeljane stalne ministerijalne komisije za obrtnijske šolske zadeve, ostala je še ta neprimerna razmera, da so najvišje in najnižje šole pripadale enemu in druge strokovne šole vmes pa drugemu ministerstvu. Vsled Najvišjega sklepa dné 30. julija leta 1881 bili so pa l. 1882 naprej vsi za obrtnijski pouk namenjeni krediti združeni v etat naučnega ministerstva ter so bili od tega ministerstva združeno s trgovinskim ministerstvom upravljani.

Deželnemu odboru zdi se potrebno, da o priliki, ko se govori o tem predmetu, tudi opozarja na to, da se je z vprašanjem o vpeljavi obrtnijskih strokovnih šol na Kranjskem pečala tudi trgovinska in obrtnijska zbornica v Ljubljani kakor tudi mestni zastop ljubljanski.

To vprašanje razpravljala je tudi stalna ministerijalna komisija za obrtne šolske za-

Novak je stal nepremakljiv, kakor pribit, težko je hodil po sapo, v očeh so mu stale solze.

„Kaj ti je, Branko?“

Vojak se gane, kakor bi iskal glasu, uprè pogled v tla, podaljša vrat, kakor človek, ki se pripravlja na govor, in vender besedice ne spravi iz grla; tiho deje:

„Nič... nič... nič.“

Častnik se smehlja.

„Zdaj boš pa tako dober, da mi boš prinesel kupico vina, pa ga boš izpil na zdravje vsek novakov.“

Častnik mu dá denarja. — „Vzemi, pa pojdi!“

„Gospod častnik!“ odgovarja vojak ves zasramljen in braneč se prečastne ponudbe.

„No?“ mēni častnik skoro razžaljen.

„Gospod častnik... jaz... ne vem... če... mislim, da...“

„Tiho, pa stopi!“

Novak skoči, kakor mu je bilo zapovedano. Sam seboj govori, pa smeje se. Stopi v krēmo, izpije kozarec žarnega vina. Ko pride ven, sreča desetnika, ki se mu bliža, pa z

deve l. 1872. Naučno ministerstvo dalo je z ukazem dné 20. septembra 1872, št. 10867, za takrat ustanovljeno obrtnijsko nadaljevalno šolo v Ljubljani donesek 2000 gld. ter dovolilo letni donesek 2000 gld. v pokritje vsakoletnih stroškov. Visoko naučno ministerstvo vodila je pri tem ta misel, da se z nadaljevalno šolo, ako se dobro podpira, omogoči začetek celodnevne srednje obrtnijske šole, tako, da podpore, namenjene nadaljevalnim šolam, pridejo na korist obrtnijski srednji šoli, ki jo je v svojem času ustanoviti. Ustanovitev obrtnijske srednje šole bila je uže sklenena, ter so se učni pripomočki, nakupljeni iz ustanovnega doneska 2000 gld., z ozirom na to, da se bo pouk na ljubljanski obrtnijski šoli podaljšal na tri ure, uže izbrali. Upanje, da se bode taka šola kmalu dosegla, pa je zginilo uže leta 1875 ker v letnem poročilu c. kr. ministerstva za uk in bogočastje za leto 1875 mesto Ljubljana ni bilo navedeno med onimi mesti, v katerih naj bi se ustanovile državne obrtnijske šole.

Nekoliko odškodovanja more se pač videti v tem, da je ekscelencja gospod minister za uk in bogočastje z ukazem dné 10. marca leta 1881 ustanovil tri stipendije po 300 gld., ki se vake leto morejo podeliti trem nadarjenim mladim obrtnikom, ki so nadaljevalno šolo v Ljubljani s posebno dobrim uspehom obiskovali, da jim je potem na državni obrtnijski šoli v Gradcu dobro obrtnijsko strokovno izobraženje možon.

Vprašanje gledé obrtnijskih šol na Kranjskem razpravljalo se je v centralni komisiji leta 1883, ne da bi se bilo ugodno rešilo.

V tekočem letu je tehnični nadzornik obrtnijskih strokovnih šol in pravi profesor na javni c. kr. tehnični višji šoli na Dunaji, vitez Leop. Hauffe, industrijalne razmere v Železnikih, v Kropi in Kamenj Gorici temeljito pretehtaval, ker je trgovinska in obrtnijska zbornica ustanovitev strokovne šole za omenjene kraje vnovič sprožila. Z dopisom dné 10. junija l. 1884, št. 5262, je c. kr. deželna vlada trgovinski in obrtnijski zbornici prijavila, da je po naznanilu ekscelence gospoda ministra za uk in bogočastje, došlega ji z ukazem dné 21. maja t. l., št. 8569, omenjeni nadzornik o uspehu njegovega poizvedovalnega popotovanja poročal in nasvete stavil. Kakor se iz poslanega poročila omenjenega strokovnjaka in iz družih opazovanj razvidi, je brezdvomno, da je gospodarsko stanje prebivalstva, ki se peča z izdelovanjem žeblijev, neskončno žalostno ter da se more le zboljšati, ako bi se posrečilo, prebivalstvu preskrbeti drugi boljši posel.

Od prebivalstva samega ni pričakovati, da bi samo dalo nagib k temu, in vsled tega se je od več strani nasvetovalo, da ima država to zadevo pospešivno posredovati ter dati pripomočke v ta namen, da se privadijo delavci za kak drug prisluzek.

Ekscelencja gospod minister sicer uže zdaj

manj službenim obrazom in bolj priljudne obnaše.

„Povej mi, ali si kaj v rodu temu častniku? Skoro čez uro se je menil s teboj.“

Novak: — „Nič.“

„Pa si ga vender prej poznal?“

Novak: — „Prav dobro.“

„Je li on častnik iz tvojega kraja, ki si ga iskal?“

Novak: — „Taisti.“

„Poprej te nisem razumel, kaj si rekel, ko si me vprašal po njem.“

Novak: — „Nič ne dé.“

„Ko bi te bil razumel, gotovo bi ti bil postregel; to je moja navada.“

Novak: — „Hvala.“

Desetnik odide. Novak, sam, pravi: „Saj vender ni tako osoren, kakor sem mislil, ta desetnik.“

Med tem prihajajo vojaki tropoma v vojarno, glasno govoreči in pojoči. Med njimi je bila tudi kopa novakov, nekoliko vinjenih, ki so posebno vriščali.

Novak se spomni, kaj mu je rekel čast-

nik, da mora v trušču še bolj truščati. Kaj naj pa vpije?

„Aha... uže imam... živio vojak Dolač!“
Drugi, ki skoro gotovo niso vedeli, kaj namerja ta novak, so ponavljali brez obotave: „Živio vojak Dolač!“

„Vsejedno pa bode ekscelencja gospod minister na to zadevo svojo popolno pozornost obračal ter skrbel, da se bode v centralni komisiji za obrtnijski pouk temeljito preudarjala.“

Na sprva omenjeni ukaz ekscelence gosoda ministra pričela je c. kr. deželna vlada ob enem po okrajnih glavarjih v Radovljici in Kranji dotične obravnave v zmislu nasvetov profesorja viteza Hauffe z občinskimi zastopi Kropa, Kamna Gorica in Železniki, katerim se je naročilo, da poročajo, ali priznajo, da je njihovim obrtnijam na korist, ako pošlje vlada zvedene učeničke in mojstre, da bi prebivalstvo omenjenih krajev sledeča dela praktično učili, kakor: tehnično pravilno izdelovanje motik za vrtnarje, jezničke in vincarje, potem sekir vsake vrste za tesarje in drvarje, dalje krampov in lopat za potrebe na železnicah, vzdigovalnih in kamnolomnih priprav (orodja), cokelj in nakoval, toporov in kladirov za razne obrtnije; o kovanji cevij, oziroma polagoma o kovanji puškinih cevij in o izdelavanju drugih puškinih delov; dalje se je imenovanim občinam ob enem naročilo, da se zedinije v tem, kateri kraj naj bi se določil kot središče za eventualno poučevanje ter kako naj bi se skrbelo za skupno pokritje stroškov za potrebne prostore, za kurjavo, razsvitljenje in snaženje; gledé prostorij se je pristavilo, da bode treba, ako se bode potreba pokazala, preskrbeti jedno sobo za vodjo in štiri prostorne in svitle sobe učilnice.

Deželni odbor je to s posebno zadovoljnostjo na znanje vzel ter pričakuje, da bode slavni deželni zbor ustanovitev strokovne šole za omenjene kraje z dovoljenjem podpore pospeševal.

Prej pa, ko stavi deželni odbor na podlagi tega poročila svoje nasvete, misli, da mu je treba slavni deželni zbor opozoriti tudi na sledečo, od centralne komisije za obrtnijski pouk v svojej seji dné 31. januarija l. 1882 enoglasno skleneno resolucijo: „Centralna komisija postavi za ustanovitev obrtnijskih strokovnih šol v prihodnjih letih od 1. januarija 1884 naprej to načelo, da se take naprave le takrat morejo nasvetovati, ako je gledé enega kraja dokazano, da se nahaja tam kaka obrtnija, katera je tolikega obsega, zmožnost njenega razvoja toliko brezdvomna, in stvarni značaj tako jasen, da se tudi posebni ozir dobro spozna, v katerem se kaže potreba, da se pospešuje s poučevanjem.“

Deželni odbor imel je to načelo pre očmi pri nasvetih, ki jih je stavil v enkēti, ter nasvetuje z ozirom na to poročilo:

„Kaj naj pa vpije?“

„Aha... uže imam... živio vojak Dolač!“
Drugi, ki skoro gotovo niso vedeli, kaj namerja ta novak, so ponavljali brez obotave: „Živio vojak Dolač!“

„Naš vojak se izgubi med nje, z njimi vred poje in se smeje ter gre z njimi gori v sobe.“

Častnik ga je z okna opazoval. Ljubo mu mu je bilo tako vedenje; dejal si je: „Ta dečak bo še vrli vojak!“

Mrak je, noč se dela. Nebo je polno zvezdic. Z dvorišča odmeva vesel hrum, s ceste se sliši grmeča bobnica. Vse to častnika tako prevzame, da nehoté pogleda k višku ter rahlo deje: „O, Dolač, moj predobri prijatelj... kje si? ... Je li slišiš svoje ime? Nikdar ne pozabim tvoje iskrene ljubezni, o sladki moj prijatelj...“

Kdor bi bil častnika ugledal to trenutje, videl bi bil, da se mu je krupna solza ukrala iz oči ter biserno zdrčala po obrazu.

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Deželnemu odboru se naroča, da se, razloživši razmere gledé izdelovanja žimnatih sit na Kranjskem, obrne na visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo s sprošnjo, da bi visokost to industrijo pospeševalo na ta način, da izposluje kar najnižja izvozna carina (izvozinu).

2.) Deželnemu odboru se naroča, obrniti se na visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje s prošnjo, naj bi pospeševalo čipkarijo v Idriji, ali na ta način, da nastavi učitelja za risanje obrazcev, za čipke ali pa da pripravi obrazce in risanja (pisme) za čipke.

3.) Deželnemu odboru se naroča, da se, razloživši razmere tukajšnje slamnikarije, obrne na visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje s prošnjo, naj bi ukrenilo, da se izdá poučevalni spis o vprašanji, kako povzdigniti pripravlanje slame za pletenje.

4.) Deželnemu odboru se naroča, obrniti se na visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje s prošnjo, visokost naj bi:

a) ustanovilo v Ljubljani c. kr. strokovno šolo za lesno industrijo, ki bi obsegala mizarstvo za stavbinska dela in pohišno opravo, potem lesoreznicu in strugarnico, dalje delavnico za poučevanje o napravi kmetijskega orodja in lesnoredno industrijo;

b) pospeševalo pletenje košev in jerbases s tem, da ustanovi šolo za pletenje in da nastavi popotnega učitelja, ki bi poučeval o vrboreji;

c) podpiralo lončarijo na Kranjskem s stipendijami, ki naj bi jih ustanovilo.

5.) Visokemu c. kr. ministerstvu za uk in bogočastje se za do sedaj gledé vpeljave nove industrije v Železnikih, Kropi in Kamni Gorici storjene korake izreka zahvala, ter se visokost naprosi, da obljubljeni strokovno šolo za te kraje ustanovi.

6.) Deželnemu odboru se naroča, da dogovorno s trgovinsko in obrtniško zbornico za Kranjsko sestavi poseben odbor v Ljubljani, ki bi ob enem s podružnimi odbori, ki se imajo sestaviti po deželi, razpravljal, kje bi se mogle domače obrtnije na novo ustanoviti in katere.

7.) Deželni zbor izreče, da je pripravljen ustanovitev obrtniških strokovnih šol in povzdigo domače industrije kolikor možno podpirati in pospeševati, ter dovoli v ta namen za leto 1885. donesek 5000 gld. iz deželnega zaklada.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Minister trgovine sezval je novoimenovani železnični svet v dan 4. novembra t. l. k prvemu zasedanju. Sedež železničnega sveta je Dunaj.

Trgovinsko ministerstvo razposlalo je okrožnico vsem onim trgovinskim zbornicam, katere so bile v svrhu novih volitev pred nekaterimi dnevi razpuščene. V tej okrožnici nalaga se predsedništvom trgovinskih zbornic, da imajo fungirati kot predstavitelji zbornice, dokler se ne konstituirajo nove zbornice ter da imajo zajedno z zborničnim bureauom obavljati tekoče posle.

V koroškem deželnem zboru odobril se ja računski sklep zaklad raznih zavodov ter zemljiščno-odvezne zaklade za leto 1882. Ob jednom odobril se je predlog, da se mestu Celovec dovoli vzeti na posodo 100 000 goldinarjev.

Zastopniki veleposestva českega skušajo posredovati med strankama českega deželnega zbora. Klub veleposestnikov zaključil je namreč, premeniti znano *lex Kvičala* tako, da je starišem na prosto voljo dano, svoje otroke pošiljati v česko ali nemško šolo, dočim načrt poslanca Kvičale veleva, da smejo otroci českstarišev obiskovati le česke, a otroci nemških starišev le nemške šole.

V šlezijem deželnem zboru razpravljalo se je v soboto o predlogu gledé podpore onim posestnikom, kateri so v spomladi trpeli škodo vsled povodnji. Poslanec baron Bees

omenil je med živahnim odobravanjem Najvišjega daru Nj. veličanstva cesarja, kateri je takoj ponesrečencem podaril znatno svoto.

Gališki deželni zbor odstopil je zakonski načrt gledé reguliranja galiških vodá posebnemu odboru v pretresanje.

Tuje dežele.

Kakor smo uže poročali, nameravajo tudi na Nemškem uvesti poštné hranilnice, ki so se do sedaj povsod dobro obnesle. Načrt dotičnega zakona predložil se je te dni državnemu kancelarju v odobrenje.

Na Irskem počelo je agrarno gibanje zopet naraščati. Pretečeni petek obdržaval se je meeting v Quiraingu, katerega se je vdeležilo čez 600 oseb. Skupščina sprejela je navsot, da se naj ne plačuje več najemnina, ako je dotični posestniki razmerno ne znižajo. Vsak, kateri se je udeležil shoda, moral se je pod smrtno kaznivo zavezati, ravnati se strogo po zaključkih shoda.

V turški Armeniji vnel se je bil upor proti oblastnijam. Iz Carigrada se poroča, da se je energičnemu postopanju Dede paše posrečilo, vstane kmalu zadušiti.

Nizozemska zbornica bila je včeraj zapuščena. Nove volitve vršile se bodo dné 28. oktobra. Zbornica sestala se bode zopet dné 17. novembra.

Razne vesti.

(Hadži Loja v prognanstvu.) Pred nekaterimi dnevi dostal je Hadži Loja svoj zapor. Avstrijska vlada nameravala je poslati nekdanjega vođjo bosenskih ustašev v Medino, ker je sam izrekel željo, da bi rad preživel še ostale dni življenja svojega v jednom dveh svetih mest, v Mekki ali Medini. Turška vlada je vender dejala, da v teh mestih ni primernega prostora za tega ustaša, da bi ga mogli čuvati, nasvetovala je torej, naj se Hadži Loja pošlje v Taif, kjer je utrjen grad. Avstrijski konzul bode tam nad ustašem lahko čuval in prognancu izplačeval pokojnino.

(Kolera) v Italiji in na Francoskem vedno bolj pojema, v Napolji se bliža uže koncu. Laški kralj podaril je 20 000 lir ubogim genovskim družinam, katerim je kolera vzela reditelje.

(Žala dogodba.) Z dné 4. t. m. se poroča iz Lipska: Pred nekaterimi dnevi dobilo je več gospij pisma od gospe Richterjeve, katéra jemlje od njih slovo, češ, da hoče prostovoljno v smrt. Gospe so se nemudoma podale v stanovanje k Richterjevem, a bilo je zakleneno; odprli so s silo. A kak prizor! 47letni mož in 40lena žena sta bila obešena na vratih, dva otroka, dečka, pa sta ležala mrtva v postelji. Najbrže sta jih roditelja najprej s kako tvarino omamila, potem pa jima še prerezala žile na rokah, da jima je otekla kri. Iz pisem se je razvidelo, da je bila Richterjeva družina v slabih denarnih razmerah.

(Družina zgorela.) Iz Londona se v 7. dan t. m. poroča žala dogodba, katéra se je vršila v Liverpoolu. V neki hiši zvrnila se je svetiljka s petrolejem ter se razbila. Nakrat se je unela hišna oprava. V tej sobi je bil ded s svojima sinovoma in majhenim unukom. Zamán so skušali pogasiti ogenj; plamen se je hitro širil in soba se je polnila z dimom. Ded in sinova bežali so iz sobe, kar začujejo unukov krik. Vsi trije hitijo v sobo nazaj, da bi rešili unuka, a v nekaterih minutah jih je omamil dim in zgrudili so se nezavestni ter zgoreli. Iz razvalin so čez nekaj časa dobili truplo dedovo, sinov in unuka.

Domače stvari.

(Prošnje rezervistov in brambovcov.) Naj bi se jim dovolilo, da smejo vojaške vaje v drugem času, kakor so poklicani, opraviti, morajo biti kolekovane; tako določa ministerski ukaz. Vzrok tomu je, da se ta prošnja tiče po polnem osebne zadeve.

(Goriška „Soča“.) ki se vsakrat peni, kader dela svoje sodbe o zadevah dežele kranjske (se vé, da tako, kakor slepec o barvah), pripoveduje svojim čitateljem, da „ni gospod deželni predsednik Winkler še odgovoril na interpelacijo radi

uvedenja (!) nemškega jezika v ljudske šole, dasi je vsa kranjska dežela radovedna na ta odgovor.“ Mi mislimo, da je radovednost manjša pri kranjski deželi, nego pri „Soči“. Naj se pa „Soča“ le potolazi, odgovor uže pride.

(Imenovanje in premeščanje.) Suplent na državni realki v III. predmestji na Dunaji g. Anton Laharnar imenovan je učiteljem na državni realki v Roveretu, gimnazijski ravnatelj v Paznu g. Fran Hafner imenovan je ravnateljem na pripravnici za učiteljice v Gorici.

(V glavni odbor za obdelovanje močvirja) bili so dné 6. t. m. izvoljeni na Igu gg.: M. Peruzzi z Lip, V. Ogorelec iz Skofeljce in A. Minatti z Studenca.

(K župnijskemu izpitu) oglasil se je minole dni samo č. g. Fran Zbašnik, župni upravitelj s Tople Rebri.

(V ljubljansko bogoslovje) vzprejet je razen uže imenovanih še g. Čibašek.

(Kmetijski družbi kranjski) podaril je g. Karol Luckmann 100 gld. Centralni odbor je sklenil, ta denar porabiti za nakup triérja, kateri bode na razpolaganje kmetom za porabo.

(Za ude kmetijske družbe) bili so novo vzprejeti naslednji gg.: Josip Dekleva, veleposestnik v Postojini; Makso Lavrenčič, posestnik v Hrenovicah; Fran Margon v Trnu; Josip Prhavec, posestnik v Sinadolih; Ivan Kavčič, posestnik na Razdrtem, in Dragotin Mayer, posestnik v Vipavi.

(Nova društva.) Tekom meseca septembra in oktobra osnovala, oziroma presnovala so se naslednja nova društva: 1.) Društvo za pospeševanje prometa tujcev v Gradu (Bled) s sedežem v Gradu. Namen društvu je, pospeševati promet tujcev, olepšavati ta kraj in njega okolico; 2.) društvo za napravo zvonov pri novi cerkvi „Jezusovega Srca“ v Ljubljani; 3.) društvo „Narodna čitalnica“ v Dobilčah. Namen čitalnice je: Čitanje pripuščenih časopisov in knjig v raznih jezicah in zbujevanje ter širjenje druževnosti s pogovori, z godbo, s petjem, plesom, igrami itd.; 4.) društvo „Prostovoljna požarna bramba“ v Bezoviku; 5.) prememba pravil društva „Narodna čitalnica“ v Postojini. — Pravila vseh teh društev potrdila je c. dr. dež. vlada.

(Tatvina.) V petek prišla je policija postopača J. Oblaka iz Ljubljane, ker je ukral v Fuzinah več obleke, Pavšku na Poljanah nekaj perila, pri Devici Mariji v Polji pa si osvojil vrečo krompirja. — V petek ukral je tat branjevki nove črevlje in ubežal, a uže na Glinicah ga je dohitela roka pravice; redarstvenik ga je došel in mu pokazal zopet pot nazaj v Ljubljano v temne prostore.

(Ukrala) je včeraj delavka v Šiški robec v vrednosti 5 gld. Hranili so jo v Križankih v sodniških temnicah.

(Neznan tat) ukral je včeraj v gostilni „pri Štefanu“ 15 klgr. zrezanega kostrunovega mesa. Mož si je pač hotel v nedeljo privoščiti „kaj boljšega“.

(Nesreča.) Poroča se nam: Dné 9. t. m. se je ubil 24letni kmetijski sin Anton Dobovšek na Št. Jurski Hori. Zlezal je na hruško, da bi otresel plodove, a veja se pod njim ulomi in revež pade tako nesrečno na tla, da je v nekaterih urah uže umrl.

(Občinska volitev.) Pri občinski volitvi novega občinskega zastopa za občino Št. Jurij pri Šmartinu (okr. ljubljanski) je bil županom izvoljen Josip Mehle, občinskimi svetovalci pa Ivan Šipelj, Ivan Primec in Josip Hribar.

(Nesrečni ribiči.) Poroča se nam iz Trsta: Dné 4. t. m. divjala je huda borja na morji. In v tem času upalo je sedem ribičev na morje, a borja prevrnila jim je čoln, ribiče pa so objeli valovi in niti jeden izmed njih se ni mogel rešiti. Zdaj je morje vrglo na suho teh sedem utopljenecv.

(Novo delniško društvo) za zgrajenje železnic in tramwaya na par po vsej Avstriji je to dni ustanovila znana „Länderbank“. Delniškega kapitala bode 10 milijonov goldinarjev. Kakor se sliši, utegne se s pomočjo tega novega društva uresničiti tudi želja Kraševcev in Vipavcev, da se vender čez nekaj časa zgradi tramway na par čez Kras v Vipavo in v Gorico, posebno, ako bodo vplivni možje Goriškega in Trsta stvar tako podpirali, kakor zasluži.

Iz kranjskega deželnega zbora.

(X. seja dné 10. oktobra t. l.)

Seja prične se ob polu deseti uri dopoludne. V dvorano prišla je zopet polnoštevilno nemška manjšina.

Po prečitani in odobrenji zapisnika izroči se nekaj došlih prošenj raznim odsekom.

Potem se oglasi za besedo poslanec Apfaltrern ter izjavlja v svojem in v imenu nemških svojih drugov, da se hoté zopet udeleževati nadalje deželnozbornih sej, ker je posl. gosp. Grasselli vzel nazaj razžaljive svoje besede in ker je tudi gospod deželni glavar jih obsodil. Zdaj da ima nemška manjšina zopet upanje, da se bode predsedništvo ravnalo po § 36. pravnega reda ter jo varovalo žaljivih napadov.

Za njim čita posl. Luckmann pisan svoj govor ter pravi, da je napačno govoril o postopanju mestnega magistrata ter izjavlja, da so bile njegove trditve pomotno izrečene.

Gosp. deželni glavar grof Thurn izreka, da ga veseli, da se je ta zadeva povoljno rešila ter da bosta zopet obe strani deželnega zbora se udeleževali razprav; gosp. dež. glavar prosi in opominja poslance, naj se ogibljejo v svojih govorih žaljivih besedij.

Poročilo deželnega odbora o tem, da se pripravi potreben kapital v pokritje blagajničnih primanjkljajev deželnega zaklada se izroči finančnemu odseku.

Posl. Murnik poroča ustno v imenu gospodarskega odseka o zgradbi dolenske železnice, (po poročilu deželnega odbora priobčili bodemo govor v vsem obsegu v jedni prihodnjih števil) — ter predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Deželni zbor dovoli za izdelanje v pridobitje koncesije za železnično progo od Ljubljane do Novega Mesta potrebnega načrta donesek iz deželnega zaklada do največ 5000 gld.

2.) Deželnemu odboru se naroča, ta donesek še le potem porabiti, ako bodo z njim zagotovljeni za izdelanje načrta potrebni novci in ako bodo deželi pridržane pravice, ki bodo nastale vsled tega podjetja.

Posl. Šukljeja govor o zgradbi dolenske železnice priobčili smo uže v sobotnem listu.

Posl. Luckmann dokazuje važnost te železnice, osobito za ribniški in kočevski okraj, katerima bi bila s to železnico dana prilika, da bi mogla svoje izdelke izvažati.

Posl. Pfeifer je tudi gorko se potegoval za to železnico, govoril je blizo tako-le:

„Slavni deželni zbor! V sedanji dobi silnega boja za obstanek mora posamezni človek, posamezni kraj, pa tudi cela dežela napeti vse sile, ako neče zaostati.

Če je pa uže stanje na jednom mestu — kakor se po pravici trdi — zaostanje, tembolj je očitni nazadek nevaren celó za obstanek prebivalstva cele pokrajine.

Kdo pa ne bi mogel pritrditi žalostnega srca, da naša dolenska stran vedno bolj peša, vedno bolj nazaduje, da se blagostanje vedno bolj umika siromaštvu!

Tečaj modernega napredka izključil je po polnem naš lep, rodovit, nekdanj srečen kraj, tako, da so gospodarske razmere skoro obupne postale.

Moderna občila, železnice, omogočile so konkurenco, ki znižava cene vsem pridelkom, posebno tam, kjer so težavni prevozniki (transportni) odnošaji.

Če srečno spravi Dolenjec svoje pridelke, žito, vino, sadje, itd., uže ga muči huda skrb, kako jih prodati, kako jih spraviti na veliki trg v kupčijo, pa tako, da bi se prevozna cena in z njo cena blaga ne povišala preveč. Vsled pomanjkanja vsake železnice, vsled slabe komunikacije, vsled prestrmih cest je voznina tako visoka, da se pridelki komaj spraviti dadó čez mejo onega okraja.

Leta in leta prosimo Dolenjci za železnico, za boljše komunikacije — dosedaj žalibog zastoj! Zato z veseljem pozdravljam današnji korak deželnega zbora, ki je prvi kamen za gradbo toliko željene dolenske železnice.

Trdno se je nadejati, da tudi država stori svojo dolžnost, da država, ki ima radodarne roke za druge bolj srečne dežele, ozir jemlje na zapuščeno Dolenjsko ter ji odpre z zgradbo dolenske železnice boljšo prihodnost.“

Posl. dr. Papež: „Mnogo se je uže govorilo danes in v poprejšnjih časih o dolenski železnici in jaz hočem tedaj le kratko omeniti. Veseli me, da sem danes posebno iz ust državnega poslanca g. Pfeiferja slišal priporočati dolensko železnico kot deželi potrebno, ker sem prepričan, da bodo gg. državni poslanci, ako se trdno in neupogljivo za dolensko železnico potegujejo, tudi izdatni delež pri vspehu imeli, kakor se je to videlo tudi pri drugih državnih poslancih raznih dežel, ako je šlo za to, da se naj kaj doseže po trdnem postopanju, kar je za živelj dotične dežele vsekako potrebno. Bil sem pred kratkim na Dolenjskem in slišal, da se je razširila vznemirljiva vest, da nekateri merodajni gospodje, kateri so v javnem življenju prav vneti za železnico — jaz nečem imen povedati — se protivijo v važnih krogih železnici iz raznih razlogov, in še celo zato, ker bi, kakor pravijo, vinska cena na drugem kraji dolenske dežele — mesta tudi nečem povedati, ker bi bil morda tudi tedaj kdo razžaljen — doli „poskočila“. Upam pa, da nimamo pravih protivnikov v merodajnih krogih in jaz tedaj podpiram odsekov predlog.“

Odsekov predlog se vzprejme.

(Konec prihodnjic.)

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Rim, 13. oktobra. V slednjih 24 urah je v Napolji 84 oseb obolelo in 51 oseb umrlo za koleru.

Kahira, 13. oktobra. Kedive izjavlja v pismu Nubar paši, da si egiptovska vlada šteje v dolžnost, varovati Nubar pašo in finančnega ministra škode, če bi mednarodna sodišča izrekla osvojitve zasebnega premoženja teh ministrov zaradi sistiranja amortizacije.

Dunaj, 12. oktobra. Pri današnji slovesni instalaciji novega vseučiliškega rektorja, naznanil je rektor vseučilišnikom, da je Nj. veličanstvo cesar izvolilo izraziti svoje zadovoljstvo o redni izvršitvi večerajšnje slavnosti povodom vložitve slednjega kamna pri vseučiliškem poslopju. Rektor se je zahvalil vseučilišnikom za njih vrlo akademično obnašanje.

Quebec, 12. oktobra. Poleg parlamentnega poslopja dogodila se je večeraj opoludne eksplozija, katera je napravila na sosednih hišah mnogo škode. Eksplozija se je provzročila baje z dinamitom. Okolo tretje ure je bila v bližini druga eksplozija; jeden delavec je bil lahko poškodovan. Druge znatne škode ni bilo. — Kdor zasledi provzročitelje, dobi 1000 dolarjev nagrade.

London, 12. oktobra. Poveljnik angleške ladijevne postaje v avstralskih vodah dobil je brzjavni ukaz, naj se poda v Novo Guinejo ter naj razglasi angleško pokroviteljsvo nad južnimi obrežji in nad sosednimi otoki. Naseljevanje za zdaj ni dovoljeno.

Rim, 12. oktobra. Kralj je daroval za ponesrečence v Kataniji 10 000 lir.

Rim, 12. oktobra. V vsej Italiji je večeraj 248 oseb obolelo in 156 za koleru umrlo; izmed teh v Genovi 8 bolnikov in 10 mrličev, v Napolji 122 bolnikov in 70 mrličev in v Kuneu 13 bolnikov in 21 mrličev.

Napolj, 12. oktobra. Od predvečeranjem opolnoči do večeraj opolnoči je 120 oseb obolelo in 45 umrlo za koleru. Zopetno razširjanje kolere se pripisuje preobilnemu uživanju novih vin.

Kahira, 12. oktobra. Čuje se, da je ministerstvo zahtevalo od kediva, naj odpravo amortizacije z določbo sankcionira ter tako provzroči nekompetenco mednarodnih sodišč za pravdo, katero so naperili članovi blagajne za dolgove. Kedive pa je odbil predlog ter da je zaradi tega hotelo ministerstvo demisionirati. Ta vèst pa do zdaj še ni potrjena.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 13. oktobra.

Jednotni drž. dolg v bankoveih	gld. 80.95
„ „ „ srebri	82. —
Zlata renta	103.10
5% avstr. renta	95.85
Delnice narodne banke	859. —
Kreditne delnice	282.20
London 10 lir sterling	122.20
20 frankovec	9.69 ⁵
Cekini c. kr.	5.79
100 drž. mark	59.85

Tujci.

Dné 11. oktobra.

Pri Maliči: Schidlhof, Eckstein, Holzer in Kirschbaumer, trgovci, z Dunaja. — Baron Flug, zasebnik, iz Trsta. — Dr. Sowa, c. kr. dež. živinozdravnik, iz Zadra. — Fuchs, zasebnik, z Gorenjskega. Pri Slonu: Louts, trg. potovalec, in Löwith, trgovec, z Dunaja. — Naggi, odvetnik, iz Genove. — Stabil s soprogo iz Mariana. — Edelmann, trg. potovalec, iz Maribora. — Dr. Travner, c. kr. sod. pristav, iz Logatca. Pri Južnem kolodvorn: Zerkowitz, trgovec, z Dunaja. — Horner, zasebnik, iz Beljaka. — Strainig, sodár, s soprogo, iz Brežic. — Slovnik s soprogo z Vrhnike.

Umrli so:

Dné 10. oktobra. Polona Leskovec, delavka, 52 l., Marijin trg št. 12, stranski mrtvoud. — Ema Juvanc, želez. sprevodnika hči, 6 l., Sv. Petra cesta št. 40, jetika. — Marija Košir, kočarica, 56 l., Tržaška cesta št. 24, prsna vodenica.

V civilni hólnici:

Dné 10. oktobra. Franciska Tegel, delavka, 45 l. zlomljen vrat.

Tržne cene.

V Ljubljani 11. oktobra: Hektoliter banaške pšenice velja 7 gld. 89 kr., domače 6 gld. 50 kr.; ječmen 4 gld. 55 kr.; reš 5 gld. 20 kr.; ajda 4 gld. 87 kr.; proso 5 gld. 20 kr.; turšica 5 gld. 40 kr.; oves 3 gld. 9 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 41 kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr. — Goveja mast kilo po 96 kr., salo po 82 kr., špeh po 66 kr., prekajen po 74 kr., maslo (sirovo) 84 kr., jajce 3 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 70 kr., svinjina 66 kr., drobniško po 32 kr. — Piške po 45 kr., golobi 17 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 60 kr., slame 1 gld. 51 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 50 kr.; mehkih 4 gld. 80 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (na skladišči) 24 gld., belo 20 gld.

Srečke

z dné 11. oktobra.

Trst: 32 54 86 43 75.
Linec: 71 59 22 79 80.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v nam	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
11. okt.	7. zjutraj	725.65	+10.6	vzh. sl.	obl.	2.70 dež
	2. pop.	723.91	+14.0	jzpd. sl.	„	
	9. zvečer	726.66	+12.0	„	d. js.	
12. okt.	7. zjutraj	730.37	+ 6.0	vzh. sl.	dež	8.60 dež
	2. pop.	731.45	+ 6.4	„	obl.	
	9. zvečer	732.63	+ 5.8	„	dež	

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1:75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žop, prilepjeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.